

การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน
ในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Development of the leadership of local politicians as needed of people
in Phra Saeng District, Surat Thani Province

จตุรวิทย์ ศรีสว่าง
อัฐพล ทองอินทราษ
วาสนา จาตุรัตน์
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Jaturawit Srisawang
Tuvapon Tong-intarach
Wasana Jaturat
Master of Political Science, Surat Thani Rajabhat University
Corresponding author E-mail: 66052540005@student.sru.ac.th

รับบทความ: 21 มีนาคม 2569; แก้ไขบทความ 17 เมษายน 2569; ตอบรับบทความ: 22 เมษายน 2569
Received: March 21, 2026; Revised: April 17, 2026; Accepted: April 22, 2026

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพระแสง จำนวน 400 คน ในการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และคณะกรรมการชุมชนในพื้นที่อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย พบว่า 1)ภาวะผู้นำในปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่ได้รับการยอมรับสูงสุดคือ การได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนในพื้นที่ ส่วนด้านที่ควรพัฒนามากที่สุดคือ ความอดทนเข้มแข็งไม่ทอดทิ้งความยากลำบาก 2) ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ: จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่ามี 4 องค์ประกอบหลัก เรียงตามลำดับความสำคัญ (ร้อยละความแปรปรวนสะสม) ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ (ร้อยละ 65.71) ด้านความเป็นมืออาชีพ (ร้อยละ 59.98) ด้านการบริหารงาน (ร้อยละ 50.25) ด้านการมีส่วนร่วม (ร้อยละ 34.73) 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โมเดล (5-P Model) ประกอบด้วย 5 ด้านหลักที่สำคัญ Participation (การมีส่วนร่วม) Planning & Management (การบริหารงาน) Personality & Integrity (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์) Professionalism (ความเป็นมืออาชีพ) Public Service Orientation (การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ/การปฏิบัติราชการ)

คำสำคัญ: การพัฒนา; ความต้องการของประชาชน; นักการเมืองท้องถิ่น; ภาวะผู้นำ

Abstract

This research aims to 1) study the leadership of local politicians in Phra Saeng District, Surat Thani Province; 2) analyze the key factors in developing the leadership of local politicians based on the needs of the people in Phra Saeng District, Surat Thani Province; and 3) propose guidelines for developing the leadership of local politicians based on the needs of the people in Phra Saeng District, Surat Thani Province. A mixed-methods research approach was used. For the quantitative research, questionnaires were used to collect data from a sample of 400 persons residing in Phra Saeng District, calculated using Taro Yamane's formula. As for the qualitative research, in-depth interviews were conducted to collect data from key informants, including three local administrative organization chief executives and six community committee members in Phra Saeng District, Surat Thani Province totaling 9 participants. A semi-structured interview was designed by the researcher, reflecting the factors contributing to the development of leadership among local politicians. Descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) were employed for qualitative data, and content analysis was used for qualitative data.

The research findings showed that 1) overall, current leadership qualities are at a high level. The most highly regarded aspect is gaining respect from the local community, while the area needing most improvement is perseverance and resilience in the face of difficulties. 2) Regarding key factors in leadership development, factor analysis identified four main components, ranked in order of importance (cumulative variance): personality (65.71%), professionalism (59.98%), management (50.25%), and participation (34.73%). 3) A guideline for developing leadership qualities among local politicians based on the needs of the people in Phra Saeng District, Surat Thani Province, was presented. The researcher proposed a 5-P Model, comprising five key aspects: Participation, Planning & Management (Administration), Personality & Integrity, Professionalism and Public Service Orientation.

Keywords: Development; Leadership; Local Politicians; Public Needs

บทนำ

การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นถือเป็นหลักการสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพารัฐบาลกลาง และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างแท้จริง (สุเมธ แสงนันทนวล, 2556) อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการกระจายอำนาจมิได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างหรือกรอบกฎหมายเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพและภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการกำหนดนโยบายและ

ขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ในหลายพื้นที่ยังพบว่าการบริหารจัดการไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุม ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ภาวะผู้นำชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยทั้งคุณลักษณะส่วนบุคคล ความสามารถในการบริหารจัดการ และคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในบริบทของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่ต้องอาศัยความใกล้ชิดกับประชาชนและความเข้าใจบริบทพื้นที่ที่สำคัญ แนวคิดภาวะผู้นำของ Lussier (2006) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการบังคับบัญชา การตัดสินใจ ความคิดริเริ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคม ขณะเดียวกัน หลักธรรมาภิบาลยังเป็นกรอบสำคัญที่ใช้ในการกำกับการใช้อำนาจของนักการเมืองท้องถิ่น โดยเน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อประชาชน (ไชยวัฒน์ เผือกคง, 2561) การพัฒนาภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ

อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลรวมทั้งสิ้น 9 แห่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ จากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่าด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพที่ยังสามารถพัฒนาได้ โดยเฉพาะในมิติของภาวะผู้นำ การเข้าถึงประชาชน และการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566) บริบทดังกล่าวทำให้อำเภอพระแสงมีความเหมาะสมในการใช้เป็นพื้นที่ศึกษาเพื่อวิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเชิงลึก

จากสภาพปัญหาและบริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมุ่งหวังให้การศึกษาสามารถสะท้อนภาพภาวะผู้นำในปัจจุบัน วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนา และนำไปสู่การเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ผลการวิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดคุณค่าในเชิงวิชาการ โดยช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น และในเชิงปฏิบัติสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักการเมืองท้องถิ่น รวมถึงสนับสนุนการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยและความต้องการของประชาชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการการวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร การศึกษาวิจัยเชิงเอกสารมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ศึกษา และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น โดยดำเนินการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย รวมถึงกฎหมาย ระเบียบ และเอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น ภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วมของประชาชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ เพื่อใช้เป็นกรอบในการออกแบบเครื่องมือวิจัยและกำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัย

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) หมู่บ้าน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Krejcie and Morgan (1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความต้องการของประชาชนต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงสถิติเชิงอนุมานการใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analyzes) ตามความเหมาะสม

3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย นักการเมืองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยคัดเลือกจากผู้ทำงานใกล้ชิดกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจในพื้นที่ เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล การตีความ และการสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ เพื่อเชื่อมโยงกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดกรอบแนวคิดและออกแบบเครื่องมือวิจัย
- เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
- สรุปผล อภิปรายผล และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาและเสนอแนวทางเพื่อยกระดับภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการยอมรับนับถือจากประชาชนในพื้นที่	4.80	0.84	มากที่สุด
2. มีความสามารถในการจูงใจและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลในองค์กร	4.35	0.78	มาก
3. มีการสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเองและองค์กรอย่างสม่ำเสมอ	3.20	0.85	ปานกลาง
4. มีทัศนคติมนุษยสัมพันธ์ดี ต่อประชาชนและผู้อื่น	4.50	0.89	มาก
5. มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรได้อย่างเหมาะสม	3.63	0.88	มาก
6. มีการวางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย	2.80	0.83	ปานกลาง
7. มีการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆได้ถูกต้องเหมาะสม	4.10	0.87	มาก
8. มีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม	2.40	0.85	น้อย
ศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมือง ท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
9. มีความรอบรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.90	ปานกลาง
10. มีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและพึ่งพาตนเองได้ในทุกสถานการณ์	3.85	0.85	มาก
11. มีความฉลาดมีวุฒิภาวะทางสังคมเข้าใจบทบาทตนเอง	4.70	0.84	มากที่สุด
12. มีความเมตตา ซื่อสัตย์สุจริต ละอายความชั่วกล้าทำความดี	4.65	0.91	มากที่สุด
13. มีความอดทน เข้มแข็งไม่ท้อถอยต่อความยากลำบาก	2.25	0.90	น้อย
14. มีความตั้งใจในการทำงานยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก	4.00	0.92	มาก
15. มีความไตร่ตรอง ใช้ปัญญาหาเหตุผล	3.45	0.88	ปานกลาง
16. มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น	2.80	0.83	น้อย
17. มีการใช้วาจาที่สุภาพกับประชาชน	4.20	0.86	มาก

18. มีการประพฤติและทำงานเป็นแบบอย่างแก่สังคมองค์กรและประชาชน	3.30	0.85	ปานกลาง
19. มีการวางตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม	3.90	0.88	มาก
20. มีการนึกถึงจิตใจผู้อื่นสูงเห็นถึงความเอาใจใส่ประชาชน	2.30	0.92	น้อย
รวม	3.61	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากกลุ่มตัวอย่างประชาชน 400 คน ผลการวิเคราะห์การศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61) พิจารณารายประเด็นมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความไตร่ตรองใช้ปัญญาหาเหตุผล มีความเอื้อเฟื้อเสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น มีการใช้วาจาที่สุภาพกับประชาชน มีการนึกถึงจิตใจผู้อื่นสูงเห็นถึงความเอาใจใส่ประชาชน มีความเมตตา ซื่อสัตย์สุจริตละอายความชั่วกล้าทำความดี ตามลำดับ

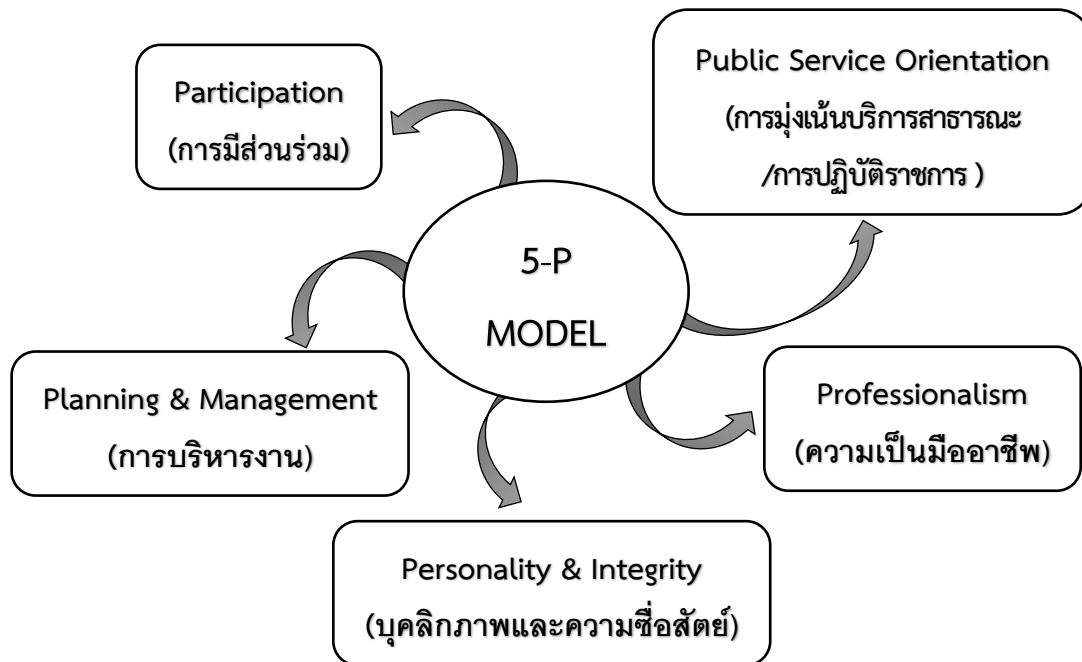
2. ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อสกัดตัวแปร จัดกลุ่มตัวแปร และตั้งชื่อกลุ่ม ตัวแปร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทั้งสิ้น 25 ปัจจัย ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและเมตริกความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพบว่า จากการตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Kaiser - Meyer - Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.812 และเมื่อตรวจสอบเมตริกสหสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ค่า Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) โดยวิธี Principal Component เพื่อให้ได้โครงสร้างขององค์ประกอบที่เหมือนกัน สามารถสกัดองค์ประกอบได้ 4 องค์ประกอบและตั้งชื่อทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วม 2) องค์ประกอบที่ 2 การบริหารงาน 3) องค์ประกอบที่ 3 ความเป็นมืออาชีพ และ 4) องค์ประกอบที่ 4 บุคลิกภาพ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน ในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน โดยประกอบด้วย 5 ด้านหลักที่สำคัญ ซึ่งทั้งหมดเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน รูปแบบ (5-P Model) ดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบ (5-P Model) การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขตอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ที่มา : ผู้ทำวิจัย (2566)

จากแผนภาพที่ 1 โมเดล (5-P Model) ประกอบด้วย 5 ด้านหลักที่สำคัญ Participation (การมีส่วนร่วม) Planning & Management (การบริหารงาน) Personality & Integrity (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์) Professionalism (ความเป็นมืออาชีพ) Public Service Orientation (การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ/การปฏิบัติราชการ) ซึ่งทั้งหมดเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

1. Participation (การมีส่วนร่วม)

ด้านนี้เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อันนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าร่วมประชุมอย่างกระตือรือร้น, การร่วมกิจกรรมจิตอาสา, การเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานโครงการ, การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

2. Planning & Management (การวางแผนและการบริหารจัดการ)

ด้านนี้ครอบคลุมถึงความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การติดตามและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ บรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การกำหนดแผนปฏิบัติราชการประจำปี, การบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากร, การประเมินความเสี่ยงและหาแนวทางแก้ไข, การปรับปรุงกระบวนการทำงาน

3. Personality & Integrity (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์สุจริต)

ด้านนี้เน้นถึงคุณสมบัติส่วนบุคคล เช่น บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการทำงานในแต่ละตำแหน่ง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ

และความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การแต่งกายสุภาพเหมาะสม, การมีวาจาสุภาพ, การยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล, การไม่รับผลประโยชน์ทับซ้อน, การรักษาความลับทางราชการ

4. Professionalism (ความเป็นมืออาชีพ)

ด้านนี้เน้นความรู้ความสามารถเฉพาะทาง (Competence) ความเชี่ยวชาญในสายงานที่รับผิดชอบ การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และการรักษามาตรฐานการทำงานที่สูงอยู่เสมอ รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง, การใช้ทักษะเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน, การให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์, การปรับปรุงและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

5. Public Service Orientation (การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ)

ด้านนี้คือหัวใจของการทำงานในภาครัฐ โดยเน้นการทำความเข้าใจความต้องการของประชาชนหรือผู้รับบริการ การมุ่งมั่นในการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และรวดเร็ว เพื่อตอบสนองภารกิจหลักขององค์กรและสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม เช่น การให้บริการด้วยใจ, การให้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน, การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน, การแก้ไขปัญหาให้ผู้ร้องเรียนอย่างเป็นธรรม, การทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในส่วนนี้มุ่งเน้นการเชื่อมโยงผลการวิจัยเข้ากับทฤษฎีภาวะผู้นำ และหลักการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี (Good Governance) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1. ภาวะผู้นำแบบเน้นคุณลักษณะส่วนบุคคล (P4) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพและความซื่อสัตย์ (P4) เป็นปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงสุดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (ร้อยละ 65.71) และประชาชนในเขตอำเภอพระแสงให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะในประเด็นการได้รับการยอมรับนับถือ ความมีวุฒิภาวะทางสังคม และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประการแรก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องอย่างมีนัยสำคัญกับ ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theory) ของ Stogdill (1948) ที่เชื่อว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จมักมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่เป็นเลิศ เช่น ความมั่นใจ วุฒิภาวะทางสังคม และความซื่อสัตย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจให้กับผู้ตาม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด ภาวะผู้นำเชิงบริวาร (Charismatic Leadership) ที่ระบุว่าผู้นำต้องมีบุคลิกภาพที่โดดเด่นจนสามารถสร้างความศรัทธาและความผูกพันทางใจกับประชาชนได้ ประการที่สอง ในมิติของบริบทพื้นที่ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรกิจ สุวรรณแกม (2561) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้การเมืองท้องถิ่นในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และพบว่า การปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้การเมืองท้องถิ่น ด้านทักษะ ผู้บริหารควรปฏิบัติตามหลักพรหมวิหารธรรม ดังนั้นการปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้การเมืองท้องถิ่นมีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำที่ดีต้องมีรากฐานทางจิตใจและศีลธรรม ซึ่งผู้วิจัย สามารถใช้เป็นหนึ่งในตัวแปรในการออกแบบสอบถามของภาวะผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมผู้นำที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อำเภอพระแสงมีลักษณะเป็นสังคมแบบเครือญาติ ประชาชนจึงมักประเมินภาวะผู้นำจาก “ความเป็นเนื้อเดียวกันกับชุมชน” หรือความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าความรู้ทางเทคนิคเพียงอย่างเดียว สิ่งนี้สะท้อนว่าประชาชนยังคงยึดติดกับโครงสร้างภาวะผู้นำแบบพึ่งพาหรือผู้นำแบบอุปถัมภ์ ซึ่งความไว้วางใจเกิดจากความผูกพันในความประพฤติและตัวตนของผู้นำเป็นหลัก ประการสุดท้าย ผลการวิจัยเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ยังชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ

เชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ซึ่งครอบคลุมถึงความเมตตา ความละเอียดเกรงกลัวต่อบาป และความซื่อสัตย์ เปรียบเสมือนเป็น “เกราะป้องกัน” ต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ประชาชนมีความกังวลสูงที่สุด ดังนั้น หากนักการเมืองท้องถิ่นขาดคุณสมบัติในด้าน P4 (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์) แม้จะเป็นผู้ที่มีทักษะการบริหารงาน (P3) หรือมีความเป็นมืออาชีพ (P5) สูงเพียงใด ก็ยากที่จะได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงจากชุมชนในพื้นที่อำเภอพระแสง

2. ความต้องการความเป็นมืออาชีพและการบริหารจัดการ (P5 และ P3) ปัจจัยด้านความเป็นมืออาชีพ (P5) และการวางแผนและการบริหารจัดการ (P3) ถูกจัดลำดับความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 และ 3 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นนัยสำคัญว่า ประชาชนในเขตอำเภอพระแสงไม่ได้คาดหวังเพียงผู้นำที่มีคุณธรรมหรือจิตใจดี (P4) เท่านั้น แต่ยังต้องการผู้นำที่มี “สมรรถนะ” (Competency) ในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่การกระจายอำนาจส่งผลให้การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับระเบียบกฎหมายมากขึ้น ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ประการแรก ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับแนวคิด การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยเฉพาะ หลักนิติธรรม (Rule of Law) และ หลักความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งเน้นย้ำว่าการบริหารงานภาครัฐต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายและความถูกต้องแม่นยำ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยืนยันว่า ประชาชนมีความต้องการเห็นความโปร่งใส (Transparency) ในการดำเนินงานทุกขั้นตอน การที่นักการเมืองท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญในระเบียบราชการ (Professionalism) และสามารถจัดทำแผนงานที่เป็นระบบ (Planning & Management) จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงจากการบริหารงานที่ผิดพลาดหรือการถูกร้องเรียน ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ประการที่สอง ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสมหมาย สมกิจใจ (2564) ที่ระบุว่า การเมืองท้องถิ่นมีความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากร รวมถึงมีการบริหารแบบเข้าใจและคำนึงถึงความแตกต่างของบุคลากรแต่ละคน หลักทฤษฎีปาดิธรรมและภาวะผู้นำของผู้การเมืองท้องถิ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า ยิ่งผู้บริหารมีการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีปาดิธรรม (เช่น ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) มากเท่าใด ภาวะผู้นำของผู้บริหารก็จะยิ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น นักการเมืองท้องถิ่นในยุคใหม่ต้องเผชิญกับบริบทการตรวจสอบที่เข้มงวดจากหน่วยงานตรวจสอบส่วนกลาง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ดังนั้น คำว่า “ความเป็นมืออาชีพ” ในมุมมองของประชาชนอำเภอพระแสง จึงไม่ได้หมายถึงเพียงทักษะการสื่อสารหรือการโน้มน้าวใจเท่านั้น แต่หมายถึงความสามารถเชิงเทคนิคในการบริหารจัดการงบประมาณ การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ตรงจุด และการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบได้ในทุกมิติ ประการสุดท้าย การอภิปรายเชิงลึกชี้ให้เห็นว่า หากผู้นำท้องถิ่นขาดทักษะด้านการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ถูกต้องตามระเบียบ ย่อมนำไปสู่ปัญหาการทุจริตหรือการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาพลักษณ์และระดับความไว้วางใจของประชาชน การพัฒนาภาวะผู้นำตามรูปแบบ 5-P Model ในส่วนของ P5 และ P3 จึงเปรียบเสมือนการสร้าง “เครื่องมือ” ในการทำงานที่ทันสมัย เพื่อให้ นักการเมืองท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อการกิจสาธารณะภายใต้กรอบของกฎหมายได้อย่างสง่างามและมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ข้อขัดแย้งของปัจจัยการมีส่วนร่วม (P1) และการมุ่งเน้นบริการสาธารณะ (P2) ประเด็นด้านการมีส่วนร่วม (P1: Participation) และการมุ่งเน้นบริการสาธารณะ (P2: Public Service Orientation) เป็นผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจและซับซ้อนอย่างยิ่ง เนื่องจากพบข้อขัดแย้งระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ชี้ว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมีค่าต่ำที่สุด (ร้อยละ 34.73)

แต่ในทางกลับกัน ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกลับเน้นย้ำว่าเป็นสิ่งที่ “ขาดไม่ได้” ซึ่งสามารถอธิบายเชิงลึกได้ดังนี้ ประการแรก ภาวะ “กักตักการมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรม” (Ritualistic Participation) ผลการวิจัยสะท้อนว่า ประชาชนในเขตอำเภอพระแสงอาจรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน เช่น การจัดเวทีประชาคม เป็นเพียงการกระทำเพื่อให้ครบตามระเบียบกฎหมายเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิด “บันไดการมีส่วนร่วม” ของ Sherry Arnstein (1969) ในระดับที่เรียกว่า Tokenism หรือการมีส่วนร่วมเชิงสัญลักษณ์ที่ไม่นำไปสู่การร่วมตัดสินใจอย่างแท้จริง เมื่อประชาชนรู้สึกว่าการเข้าร่วมไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง (Sense of Futility) จึงให้ความสำคัญในเชิงปริมาณต่ำกว่าคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำ (P4) ที่สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือได้รวดเร็วกว่า ประการที่สอง วัฒนธรรมการปกครองท้องถิ่นแบบพึ่งพา (Paternalistic Leadership) ประชาชนในบริบทพื้นที่อาจคุ้นชินกับการให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจแทน และเลือกที่จะเชื่อมั่นในตัวบุคคลและความซื่อสัตย์ (P4) มากกว่าการใช้กลไกเชิงระบบ ซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่ต้องการการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กำหนดให้ P1 เป็นรากฐานสำคัญของ 5-P Model เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมให้เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัณฑิตา สิทธิพิงศากุล (2564) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทำหน้าที่เป็น ตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) สำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งในพื้นที่ ผู้บริหารมีลักษณะของภาวะผู้นำที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สะท้อนว่าสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการเรียนรู้ภายในองค์กรภาวะผู้นำของผู้บริหารกับองค์กรสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ และสามารถจูงใจบุคลากรได้ดี จะส่งผลให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นองค์กรสมรรถนะสูงได้มากขึ้น ประการสุดท้าย การเชื่อมโยงสู่การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ (P2) องค์ประกอบ P2 ถูกสังเคราะห์ขึ้นเพื่อเป็น “หัวใจ” ของการพัฒนา โดยทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล (P4) เข้ากับระบบการบริหารงาน (P3 และ P5) เพื่อเปลี่ยนบทบาทนักการเมืองท้องถิ่นจากการเป็นผู้มีอิทธิพลมาสู่การเป็น “ผู้รับใช้ประชาชน” (Public Servant) อย่างแท้จริง การมุ่งเน้นบริการสาธารณะจะช่วยขับเคลื่อนให้การมีส่วนร่วม (P1) ไม่เป็นเพียงพิธีกรรม แต่เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณและโครงการพัฒนาให้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ผลลัพธ์สุดท้ายคือการส่งมอบบริการสาธารณะที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนอำเภอพระแสงอย่างยั่งยืน

4. องค์ประกอบการมุ่งเน้นบริการสาธารณะ (P2: Public Service Orientation) องค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นบริการสาธารณะ (P2) คือ “หัวใจ” ของรูปแบบ 5-P Model ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นเพื่อมุ่งปรับเปลี่ยนบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นจากการเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ไปสู่การเป็น “ผู้รับใช้ประชาชน” (Public Servant) อย่างแท้จริง โดยมีประเด็นอธิบายที่สำคัญดังนี้ ประการแรก การเชื่อมโยงคุณลักษณะและการบริหารจัดการ P2 ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี (P4) เข้ากับระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (P3 และ P5) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหากผู้นำมีเพียงบุคลิกภาพที่ดีแต่ขาดจิตสำนึกในการบริการสาธารณะ ย่อมไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนได้ การมุ่งเน้นบริการสาธารณะจึงเป็นตัวกำหนดทิศทางให้การวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นสำคัญ ประการที่สอง ผลลัพธ์สุดท้ายของการพัฒนาภาวะผู้นำ เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาตามรูปแบบ 5-P Model คือการส่งมอบบริการสาธารณะที่ตรงใจและมีคุณภาพ (Public Service Delivery) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชนเสมือนเป็นลูกค้าหรือผู้รับบริการ

คนสำคัญ การที่ผู้นำยึดโยงอยู่กับ P2 จะช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในระยะยาว ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐและราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสืบไป

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชนในเขต อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ประการแรก งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในมิติของ การเชื่อมโยงภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นกับความต้องการของประชาชนในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำที่ประชาชนให้ความสำคัญได้จำกัดอยู่เพียงความสามารถในการบริหารจัดการหรือการใช้อำนาจตามตำแหน่งเท่านั้น หากแต่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์ความรู้นี้ช่วยขยายกรอบการศึกษาภาวะผู้นำจากมุมมองเชิงโครงสร้างและอำนาจไปสู่มุมมองเชิงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชนในบริบทการเมืองท้องถิ่น

ประการที่สอง งานวิจัยนี้ได้เสนอ กรอบแนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นที่ผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความแตกต่างระหว่าง “ระดับภาวะผู้นำที่เป็นอยู่” กับ “ภาวะผู้นำที่ประชาชนคาดหวัง” อย่างชัดเจน องค์ความรู้ดังกล่าวช่วยให้เข้าใจช่องว่าง (Gap) ระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังของประชาชน และสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการออกแบบนโยบายหรือแผนพัฒนานักการเมืองท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อบริบทพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ประการที่สาม งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในเชิง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการสำหรับนักการเมืองท้องถิ่น โดยเสนอว่าการพัฒนาภาวะผู้นำควรดำเนินควบคู่กันทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของประชาชน และด้านความสามารถในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้นี้ช่วยยืนยันว่า การพัฒนาภาวะผู้นำในบริบทการเมืองการปกครองท้องถิ่นไม่สามารถใช้แนวคิดด้านใดด้านหนึ่งเพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องบูรณาการหลายมิติเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

โมเดล (5-P Model) ประกอบด้วย 5 ด้านหลักที่สำคัญ Participation (การมีส่วนร่วม) Planning & Management (การบริหารงาน) Personality & Integrity (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์) Professionalism (ความเป็นมืออาชีพ) Public Service Orientation (การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ/การปฏิบัติราชการ) ซึ่งทั้งหมดเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน

1. Participation (การมีส่วนร่วม)

ด้านนี้เน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อสร้างความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อันนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าร่วมประชุมอย่างกระตือรือร้น, การร่วมกิจกรรมจิตอาสา, การเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานโครงการ, การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

2. Planning & Management (การวางแผนและการบริหารจัดการ)

ด้านนี้ครอบคลุมถึงความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การติดตามและประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ บรรลุวัตถุประสงค์

และเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี, การบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากร, การประเมินความเสี่ยงและหาแนวทางแก้ไข, การปรับปรุงกระบวนการทำงาน

3. Personality & Integrity (บุคลิกภาพและความซื่อสัตย์สุจริต)

ด้านนี้เน้นถึงคุณสมบัติส่วนบุคคล เช่น บุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการทำงานในแต่ละตำแหน่ง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การแต่งกายสุภาพเหมาะสม, การมีวาจาสุภาพ, การยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล, การไม่รับผลประโยชน์ทับซ้อน, การรักษาความลับทางราชการ

4. Professionalism (ความเป็นมืออาชีพ)

ด้านนี้เน้นความรู้ความสามารถเฉพาะทาง (Competence) ความเชี่ยวชาญในสายงานที่รับผิดชอบ การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และการรักษามาตรฐานการทำงานที่สูงอยู่เสมอ รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การมีความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้อง, การใช้ทักษะเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน, การให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์, การปรับปรุงและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

5. Public Service Orientation (การมุ่งเน้นบริการสาธารณะ)

ด้านนี้คือหัวใจของการทำงานในภาครัฐ โดยเน้นการทำความเข้าใจความต้องการของประชาชนหรือผู้รับบริการ การมุ่งมั่นในการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ โปร่งใส เป็นธรรม และรวดเร็ว เพื่อตอบสนองภารกิจหลักขององค์กรและสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม เช่น การให้บริการด้วยใจ, การให้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน, การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน, การแก้ไขปัญหาให้ผู้ร้องเรียนอย่างเป็นธรรม, การทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก

ประการสุดท้าย องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับ บทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในฐานะผู้นำเชิงประชาธิปไตยระดับฐานราก ซึ่งไม่เพียงทำหน้าที่บริหารงานตามอำนาจหน้าที่ แต่ต้องเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์ความรู้นี้สามารถนำไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและการบริหารจัดการท้องถิ่นในบริบทพื้นที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

งานวิจัยนี้เสนอแนวทางสำหรับการพัฒนาและกำหนดนโยบายบริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองประชาชนมากขึ้น ดังนี้

1.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 9 แห่งในเขตอำเภอพระแสง ควรพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน เช่น การจัดเวทีประชาคม การเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็น และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากประชาชน เพื่อให้การบริหารตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

1.2 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหาร: ควรผลักดันให้ท้องถิ่นใช้ระบบดิจิทัลในการสื่อสารกับประชาชน การจัดทำฐานข้อมูลกลาง และการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น: ภาครัฐควรกำหนดนโยบายฝึกอบรมและพัฒนา “ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและนวัตกรรม” เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีสมรรถนะรอบด้าน ทั้งด้านบุคลิกภาพ จิตสำนึกสาธารณะ และทักษะการสื่อสาร

1.4 การสร้างระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่น: เสนอให้มียุทธศาสตร์กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักความโปร่งใส มีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบ ท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้เสนอแนวทางสำหรับการพัฒนาและกำหนดนโยบายบริหารท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองประชาชนมากขึ้น ดังนี้

2.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 9 แห่งในเขตอำเภอ พระแสง ควรพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผน เช่น การจัดเวทีประชาคม การเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็น และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรวบรวม ข้อมูลเชิงลึกจากประชาชน เพื่อให้การบริหารตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

2.2 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหาร: ควรผลักดันให้ท้องถิ่นใช้ระบบดิจิทัลในการ สื่อสารกับประชาชน การจัดทำฐานข้อมูลกลาง และการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

2.3 การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่น: ภาครัฐควรกำหนดนโยบายฝึกอบรมและพัฒนา “ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมและนวัตกรรม” เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีสมรรถนะรอบด้าน ทั้งด้านบุคลิกภาพ จิตสำนึกสาธารณะ และทักษะการสื่อสาร

2.4 การสร้างระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่น: เสนอให้มียุทธศาสตร์กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักความโปร่งใส มีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบ ท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การขยายองค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำและการบริหาร ท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงทดลอง: ควรมีการนำ 5-P Model ไปทดลองใช้เป็นชุดฝึกอบรมและวัดผล เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาและกลุ่มที่ไม่ได้รับ (Pre-test / Post-test) เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพ ของรูปแบบ

3.2 การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Study): ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง อบต. ขนาด ใหญ่ และ อบต. ขนาดเล็ก ในพื้นที่อำเภอพระแสง ว่ามีความต้องการภาวะผู้นำในด้านใดที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญหรือไม่

3.3 การขยายขอบเขตการศึกษา: ในอนาคตควรนำทฤษฎี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เข้ามาเป็นตัวแปรหลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ร่วมกับ 5-P Model ในการ ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). รายงานผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2566. สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัลยรัตน์ สุนทรสวัสดิ์, ภูมิ ชันชะหัด, & ธนิศร ยืนยง. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลในจังหวัดสระบุรี. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(49), 421–435.
- ไชยวัฒน์ เผือกคง. (2561). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(6), 2407–2423.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). การกระจายอำนาจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยุชน.
- บัณฑิตา สิทธิพิงศกุล. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- บัวรัตน์ ศรีนิล. (2560). การออกแบบวิจัยธุรกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูล การออกแบบสอบถาม และการเลือกตัวอย่าง. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาสมหมาย สมกิจใจ (เสียงดีเพ้ง). (2565). ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ภาสพงศ์ ศรีพิจิตต์. (2562). การบริหารงานท้องถิ่นและการกระจายอำนาจในสังคมไทย. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงศ์ จันทรพิณ. (2566). บทบาทและความท้าทายของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการการบริหารท้องถิ่นและธรรมาภิบาล*, 12(3), 85–102.
- สุเมธ แสงนิมมว. (2556). ต้นแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. สถาบันพระปกเกล้า.
- สุรกิจ สุวรรณเกษม. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1998). *Transformational leadership development*. Consulting Psychologists Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lussier, R. N. (2006). *Management fundamentals: Concepts, applications, and skill development* (3rd ed.). South-Western/Cengage Learning.

Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature.
The Journal of Psychology, 25 (1) , 35 – 71 .
<https://doi.org/10.1080/00223980.1948.9917362>.